

SZENTMÁRTONI JÁNOS

Emlékek tükörszilánkjai

Nagy Andrásra emlékezve Iszkázon

„Köszönöm, barátom!” – szorítottad meg a kezemet, miután a Magyar Írószövetség előtt fáradtan kikászálódunk a Balassi Intézet kisbuszából. Bulgáriából tértünk vissza éppen, ahová Nagy László születésének 90. évfordulója alkalmából utaztunk többedmagunkkal (Benkő Andreával, Zsille Gáborral) a szófiai és szmoljani ünnepekre. Meglepett a szó, s a kézszorítás ereje, tudtam, ez most más, ez most több, valami határhoz értünk, ettől kezdve még nagyobb felelősséggel tartozunk egymásnak. Hálás voltál, amiért megszerveztem ezt az utat, hogy még egyszer járhattál – ma már tudjuk, hogy utoljára – édesapád ifjúkorának egyik meghatározó helyszínén, és talán az esti beszélgetéseinkért is, amelyeket zsúfolt kiskocsmákban folytattunk. Aztán mindenki szétszéledt, de én ott álltam még egy darabig, amíg cigarettám végigégett, és próbáltam felocsúdni a kézfogás ígézetéből: mintha akkor lovaggá ütöttél volna. Hogy komolyan gondoltad, amit mondtál, azt egy másik pillanat is megerősíti, amelyből mint hullazsákból csusszantam ki hirtelen, kihülve, tátogva, elkékvült szívvel, amikor Réka lányod tavaly augusztusban elcsukló hangon közölte telefonon, hogy mi történt, és hogy mindvégig a barátodnak tekintettél. Ugyanolyan dermedten álltam a tokaji kollégium előtt, csak éppen nem földtől elemelkedőben, hanem letaglózva, földbe döngölve, ökölbe szorított kézzel. Azóta sem tudok megbékélni a ténnyel. Hogy egyszer csak fogtad magad, és átcuccoltál *odaátra*. Imádott szüleid után. Most már ott ülsz újra László és Margitka között egy sámlin, fűzfásipot faragsz, s nézed, ahogy összegyűlünk itt időről időre, hogy immáron ne csupán a költőkre, hanem rád is, a barátára, a grafikusra, a könyvtervezőre, a fáradhatatlan szervezőre is emlékezzünk.

„Úgy meginnék még egy hideg sört!” – mondtad sok pohár langyos bor után, s ugyanez villant át rajtam is akkor, szinte egy időben, az országos Nagy László szavalóverseny döntője előtti ajkai éjszaká-

ban. Felkeltettük a hotel recepcióját, kipakoltattunk magunk elé, hogy nyugodtan visszatérhessen álma fedezéke mögé, ne váljon áldozatául ki tudja, hányadik világmegváltásunknak. Sokáig beszélgettünk. Talán ekkor sejtettem meg, hogy valami összeköt veled. És nem csupán a költészet, nem csupán az évek óta közösen szervezett iszkázi emléktúrák, hanem valami sorsfeleség is, amely egyszerre nyomasztó és kikerülhetetlen, ugyanakkor irányt is mutat, erőt ad, és válaszokat gyötrő kérdéseimre.

Az első Iszkáz nélküled – lehetne ez a vers címe, ha volna vers, amely ezt az úrt kitölti. Ha volnának szavak, amelyek nem csupán üres lépcsőházként konganak. Ha volnának sorok, amelyek nem kötélként szorulnak nyakamra. Ha a pillanatok, amelyek felizzanak, ahányszor csak rád gondolok, nem tükörszilánkokban hevernének köröttem szertesztét: megcsillan rajtuk a fény, s te százféleképpen jössz, jössz rajtuk az úton felénk, de mielőtt megölelhetnénk, Bíró Geri, Réthy Kata s a többiek, valaki ezt a filmet mindig visszajátssza. Visszacsevéli.

„Köszönöm, barátom!” – szorítanám meg a kezed, de csak levegőt, iszkázi port, szélfűtta virágszirmokat markolok. S valami szívzorító furulyazenét, amely bekúszik a bőröm alá.

BÍRÓ GERGELY

**Oroszlán találkozások
Nagy Andrással**

Andrással általában Iszkázon találkoztam, a Nagy László Emléktúra volt közöttünk a kapocs, évről évre. Itt ismerkedtünk össze, itt beszélgettünk át éjszakákat a kertben, Iszkáz volt az együttlétünk tere. András azt írta nem is olyan régen emlékező esszéjében: „Egy somlai borosgazdától hallottam: kevés borom lesz az idén, de az oroszlán.” Ahogyan a gazda termő vesszői, a mi találkozásaink sem voltak sűrűek – de ami megadatott, az *oroszlán*.

Együtt tettük meg az oda- és a visszautat is kocsival – csak becsöngettem a Szamáca utcai otthonuk kapuján, és percekre rá már ott állt hátizsákosan, ijjal, nyílveszőkkel, lőtáblával, vagy egy faládával, amelybe a festő- és rajzeszközöket rendezte. Mindig

Nagy András grafikusművészre, könyvtervezőre emlékezzünk Szentmártoni János és Bíró Gergely Iszkázon, 2019. június 1-jén elhangzott beszédével.